

DERIOKO UDAL FUNTSAREN ISAD

Identifikazio-arloa

Erreferentziazko kodea	ES 48020 AHFB/BFHA U48901
Titulua	Derioko Udal Agiritegia
Data(k)	1569 – 1940
Deskribapen maila	Funtsa
Deskribapen-unitatearen bolumena eta euskarria	– Metro linealak: 2,74 m/l – Kaxak: 23 – Liburu solteak: 2 – Espediente-kopurua: 548 Papera.

Testuinguru arloa

Ekoizlearen izena	Derioko Udala
Instituzio historia	Derio Bizkaiko Txorierri eskualdean dago, Bilboko barruti judizialaren barruan. Derioko udalerrriak ez du beti izaera juridikorik izan. 1927an Zamudioko elizatearekin bat egin zuen herritarren gehiengoaren babesarekin, baliabiderik ez zegoelako, baina egoera hori ez zen luzatu, eta 1931n elkarketa desegiteko eta udalerrri bakoitzak bere nortasun juridikoa berreskuratzeko erabakia hartu zen. Geroago, 1965ean, Bilbokora anexionatu zen eta Bilbo Handiko Korporazioan sartu zen. Baina 1982an desanexionatu zen eta bere udalerrri estatusa berreskuratu zuen. Derioko elizateak 1688. urtera arte ez zuen ordezkartzarik lortu Bizkaiko Jaurerriko Batzar Nagusietan, Zamudioko elizate boteretsuaren eta Mungiako hiribilduaren artean zegoelako. Handik aurrera, hirurogeita hamabigarren eserlekua hartu zuen. Bizkaiko gainerako Lur Laua bezala, Derio elizate bihurtu zen Erdi Aroko instituzionalizazio prozesuan. Parrokia-eliza, San Kristobali eskainia, Jaurerriko laborari zentsuarioek eraiki zuten. Erreferentzia zaharrena X. mende ingurukoa da, baina gaur egungo tenplua 1745ekoa da.

Instituzio historia	Lur Lauko gainerako tokiek eta hiribilduek bezala, Behe Erdi Aroan zehar Bizkaiko lurralde osoan zehar gertatu ziren bandokideen arteko borroka jasan zituen, bai eta ondorengo gatazka armatuak ere. Lurraldea mendeetan zehar egon zen murgilduta gatazka armatu horietan, bereziki XIX. mendeko gerra karlisten eta XX. mendeko Gerra Zibilaren eraginez. Azken horretan, lurraldea tropa frankisten aurrean defendatzeko eraikitako burdinazko gerrikoaren parte izan ziren bertako mendiak. XIX. mendearen amaieran, aldaketa garrantzitsuak gertatu ziren ekonomian eta lurraldean zuen posizioan, alde batetik, 1894an Lezamako trenbidea eraikitzeari esker eta Mungiako trenaren ondoren trenbide-komunikazioak hobetzeari esker, eta bestetik, Bilboko Udalak lursailak erosi zituelako Derion bertako hilerria eraikitzeko (1901ean egin zen). Horrek Bizkaiko hiriburura hurbildu zuen udalerrria. Historian zehar nekazaritza-, abeltzaintza- eta baso-ekonomia izan du. Burdinolak eta errotak zituen, eta horietako batzuk oraindik kontserbatzen dira. XIX. mendeko eta XX. mende hasierako industrializazioa ez zen udalerrira iritsi, eta XX. mendeko hirurogeiko hamarkadara arte itxaron behar izan zuen industriak ezartzeko muga jurisdikzionaletan. Horrek biztanleria handitzea ekarri zuen. Hala ere, laurogeiko hamarkadan, desindustrializazioak kalte egin zuen, eta biztanle kopurua murriztu zen. XX. mendearen amaieran, joera ekonomikoa alderantzikatu zen, garapen teknologikoari esker eta udalerrria bizigune bihurtu zelako.
Artxibo historia	Derioko elizateko dokumentazioa udal agiritegian gordeta egon da 1992an Bizkaiko Foru Artxibo Historikora eraman zuten arte. Batez ere 1940 baino lehenagoko dokumentazio historikoa lekualdatu zen, eta gainerako dokumentazioa udal agiritegian dago. Kontuan izan behar da XX. mendeko dokumentazioan hutsuneak daudela, erakunde juridiko izateari utzi zaiolako. 1927tik 1931ra Zamudiora batu zenean sortutako dokumentazioa da, eta 1965etik 1982ra bitartekoa, Bilbon integratuta zegoeneko.

Artxibo historia	Bizkaiko Foru Aldundiko Ondare Historikoaren Zerbitzuak dokumentazioa lekualdatu aurretik egindako txostenaren arabera, bolumen txikiko artxibo bat da, eta hutsune handiak ditu Gerra Zibilaren aurreko dokumentazioan. Udal artxiboa udaletxeko bigarren solairuko bi gelatan zegoen. Tokirik ez zegoenez, funts guztiak edukiera handiagoko lokal baten beheko solairura eramateko asmoa zegoen. Liburutegiaz eta Udal Agiritegiaz arduratzen zen pertsona bat zegoen. Madrilen antzeko taula bati jarraituz egin ziren dokumentazioaren fitxategiak. BFAHn utzitako dokumentazio historikoaren artean, 1931. Urteaz aurreko dokumentazioaren inbentario bat dago.
Sarrera modua	BFAHn utzitako dokumentazioa 1992ko azaroaren 19an sartu zen, Bizkaiko Foru Aldundiak eta Derioko Udalak urte horretako abenduaren 10ean sinatuko zuten lankidetzeta-hitzarmena betetzeko. 1993ko urriaren 14an, Derioko Udalak BFAHri agiri historikoak bidali zizkion, oraindik udal-instalazioetan zeudenak.

Eduki eta egitura arloa

Irismena eta edukia	Derioko elizateak eta Udalak 1569 eta 1940 bitartean sortutako dokumentazio historikoa. Gainera, kaxa bat dago Udal Epaitegiko hiru dokumenturekin, 1916 eta 1956 arteko datekin.
Balorazioa, hautaketa eta ezabaketa	Kontserbazio iraunkorreko dokumentazioa.
Sarrera berriak	Beste hitzarmen bat sinatuz gero, sarrera berriak egon daitezke.
Erakundea	Dokumentazioa Udal Artxibozainen Lantaldearen sailkapen-koadroaren bidez antolatu da, serie batzuekin handituta. Koadroa BFAHn dauden udalerrri guztietarako erabiltzen da, eta, beraz, baliteke udalerrri horretan sortutako dokumentazioaren artean serie batzuk ez islatzea. Gobernuaren, Idazkaritzaren eta Udal Administrazioaren eta Ogasunaren jarduerak hartzen ditu, honela:

Erakundea	– Gobernua: 25 dokumentu 1767 eta 1940 bitartekoak. – Idazkaritza: 265 dokumentu 1569 eta 1940 bitartekoak. – Ogasuna: 57 dokumentu 1902 eta 1940 bitartekoak.

Sartzeko eta erabiltzeko baldintzen arloa

Sartzeko baldintzak	Sarrera askea. Salbuespenetarako, ikus Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoaren ISAD.
Erreproduktzio baldintzak	Erreproduktzio askea. Salbuespenetarako, ikus Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoaren ISAD.
Dokumentuen hizkuntza/idazkera	Gaztelania.
Ezaugarri fisikoak eta baldintza teknikoak	Kontserbazio-egoera, oro har, ona da.
Deskribapen tresnak	Dokumentazio guztia katalogatuta dago, eta Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoko Udal Atalak erabiltzen dituen deskribapen-tresnen bidez eskura daiteke: a. Sailkapen-koadroa. b. ARWE datu-basea, artxiboari buruzko katalogazioa kudeatzeko. Hainbat sarbide-puntu eta onomastika, toponimia eta gaikako indize ditu. c. ARIT datu-basea, kanpo-kontsultarako, aurrekoaren informazio eta sarbide berarekin.

Lotutako dokumentazio arloa

Jatorrizko dokumenturik ote dagoen eta horien kokalekua	Dokumentazio guztia originala da.
Kopiarik ote dagoen eta horien kokalekua	Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoa gordetzen duen dokumentazioaren zati bat digitalizatzen eta Interneten erabiltzaileen eskura jartzen ari da. Sarbidea ARITen datu-basearen bidez ere egiten da. Akta-liburuak, 1830 baino lehenagoko dokumentazioa, 1900 baino lehenagoko dokumentazioa (planoak barne), eta 1910 baino lehenagoko biztanleen erroldak digitalizatu dira.
Lotutako deskribapen unitatea	Derioko Udalarekin zerikusia duten dokumentu-iturriak daude BFAHren atal guztietan, batez ere administrazio sailean eta sail judizialean.

Lotutako deskribapen unitatea	Udalak 1941etik gaur egun arte sortutako dokumentazioa eta data horren aurrekoa, bere garaian (1922. urtea; 1869, 1904, 1909, 1915 eta 1940 urteetako dokumentazio soltea) Foru Agiritegian utzi ez zena, udal agiritegian dago. 4095 dokumentazio-kutxa ditu, eta 491 metro lineal hartzen dituzte. Inbentario bat du, eta artxibozaina da horren arduraduna. Harekin harremanetan jar zaitezke 94 454 10 19 telefono-zenbakira deituta edo aurrekoetxea@deriokoudala.net helbidera idatzita.
Argitalpenei buruzko oharra	Bilbao, Amaia (1997). Derio, Zamudio eta Lezama: Azterlan historiko - artistikoa. Bizkaiko herrien monografiak. Bizkaiko Foru Aldundia. Bilbo.

Oharren arloa

Oharrak	Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoko Udal Atalak artxibo historikoaren funtzioa betetzen du funtsak gordailutu dituzten udalerrientzat.

Kontrol arloa

Artxibozainaren oharra	Actuaciones Culturales Estrategicas 4 SL enpresak Bizkaiko Agiritegi Historikoko udal-atalerako egindako deskribapena, bertako teknikariak gainbegiratuta.
Arauk edo erregelak	General International Standard Archival Description, Second Edition, ISAD (G) (Agirien Deskribapenerako Nazioarteko Arau Orokorra). Deskribapen Agirien Batzordeak hartutakoa Agirien Nazioarteko Kontseiluan, Stockholmen (Suedia), 1999ko irailaren 19-22an. Madril. 2000.
Deskribapenaren data	2020/01/20